Rok I. Zeszyt 8 i 9.

WIADOMOŚCI ADMINISTRACYJNE

miasta Katowic.

Sierpień-Wrzesień 1928.

Treść zeszytu 8/9:

NAKŁADEM MAGISTRATU MIASTA KATOWIC
Redakcja i administracja: Miejski Urząd Statystyczny.

Druk: Śląskie Zakłady Graf. i Wyd. „Polonia" S. A., Katowice.

LAT PRACY

Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Katowicach

1903 — 1928

Książeczka pamiątkowa uroczystości jubileuszowej dn. 8, 9 i 10 września 1928 r.

Katowice 1928

NAKŁADEM MAGISTRATU MIASTA KATOWIC
Redakcja i administracja: Miejski Urząd Statystyczny.

Druk: Śląskie Zakłady Graficzne i Wydawnicze „Polonia“, S A., Katowice.

Miejska Zawodowa Straż Pożarna w Katowicach, powołana do tłumienia powstałych pożarów, do ratowania życia i mienia obywateli miasta podczas pożarów, powodzi, klęsk i nieszczęśliwych wypadków, obchodzi w dniach 8, 9 i 10 września 1928 r. jubileuszową uroczystość swego 25-letniego istnienia. Z tej okazji poświęcamy jej niniejszą książeczkę, składając szczere i serdeczne powinszowania.

Związek Straży Pożarnych Województwa Śląskiego urządza w tym samym czasie w Katowicach swój Walny Zjazd. Witamy ten Zjazd i życzymy pomyślnych, owocnych obrad.

Wszystkim drogim gościom z bliska i z daleka biorącym udział w uroczystości jubileuszowej życzymy miłej zabawy i przyjemnych chwil w Katowicach.

Redakcja.

TREŚĆ.

CZĘŚĆ I.

CZĘŚĆ II.

Program

uroczystości 25-letniego jubileuszu i poświęcenia sztandaru Zawodowej Straży Pożarnej miasta Katowic

oraz

5 Walnego Zjazdu Zw. Straży Pażarnych Woj. Śląskiego.

Sobota, 8. IX 1928 r.

Od godz. 16-tej	przyjmowanie gości zamiejscowych i rozlokowanie ich na kwaterach.
O „ 19-tej	alarm straży pożarnych i ćwiczenia taktyczne na Rynku.
„ „ 19.30	defilada iluminacyjna straży pożarnych W. Katowic.
„ „ 20-tej	oficjalne powitanie gości, akademja i następnie zabawa towarzyska na sali p. Wissmacha w Załężu.

Niedziela, 9. IX. 1928 r.

O „ 6-tej	pobudka.
„ „ 7-mej	zbiórka straży pożarnych i delegacyj na placu zawodowej straży pożarnej przy ul. Wojewódzkiej 11.
„ „ 7.30	wymarsz do katedry na nabożeństwo i uroczystość poświęcenia sztandaru.
„ „ 9.30	przemarsz na Rynek, gdzie nastąpi uroczyste wręczenie gwoździ pamiątkowych do sztandaru i dekoracja zasłużonych na polu pożarnictwa. Następnie defilada wszystkich straży pożarnych i organizacyj biorących udział w zjeździe i złożenie wieńców na płycie poległych Powstańców Śląskich na placu Wolności.
Od „ 11—13	walne zgromadzenie Związku Straży Pożarnych Województwa Śląskiego w sali Powstańców przy ulicy Sokolskiej. Dla uczestników zjazdu niebiorących udziału w walnem zgromadzeniu koncert w ogrodzie p Wissmacha w Załężu.
O „ 14.30	zbiórka do pochodu na Rynku
„ „ 15-tej	wymarsz na górę Kościuszki, gdzie odbędą się wojewódzkie zawody strażackie o mistrzostwo Śląska i koncert oraz zabawa ludowa w parku Kościuszki
„ „ 20-tej	ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie strażom zwycięskim nagród przechodnich, poczem wspólne zabawy i tańce na salach: Powstańców przy ul. Sokolskiej i Wissmacha w Załężu.

Poniedziałek, 10. IX 1928 r.

Godz. 7-ma rano	zbiórka uczestników zjazdu na placu miejskiej straży pożarnej przy ul. Wojewódzkiej, skąd udadzą się w grupach dla zwiedzenia osobliwości miasta i okolicy.

Porządek obrad

Walnego Zjazdu Zw. Straży Pożarnych Woj. Śląskiego dnia 9 września 1928 r. w Katowicach na sali Powstańców.

---

1. Zagajenie i przywitanie delegatów jak również przedstawicieli władz i gości.
2. Stwierdzenie liczby delegatów.
3. Przeczytanie ostatniego protokołu zjazdu delegatów.
4. Sprawozdanie z działalności Zarządu.
5. „ inspektora pożarnictwa.
6. „ Komisji Rewizyjnej.
7. Udzielenie pokwitowania.
8. Zatwierdzenie budżetu na rok 1928/29.
9. Wybór 5-ciu członków Zarządu (§ 12 statutu).
10. Wybór Komisji Rewizyjnej (3 członków i 2 zastępców § 15 statutu).
11. Wybór miejsca następnego walnego zgromadzenia.
12. Załatwienie wniosków — Zakończenie.

FOTOGRAFJE.

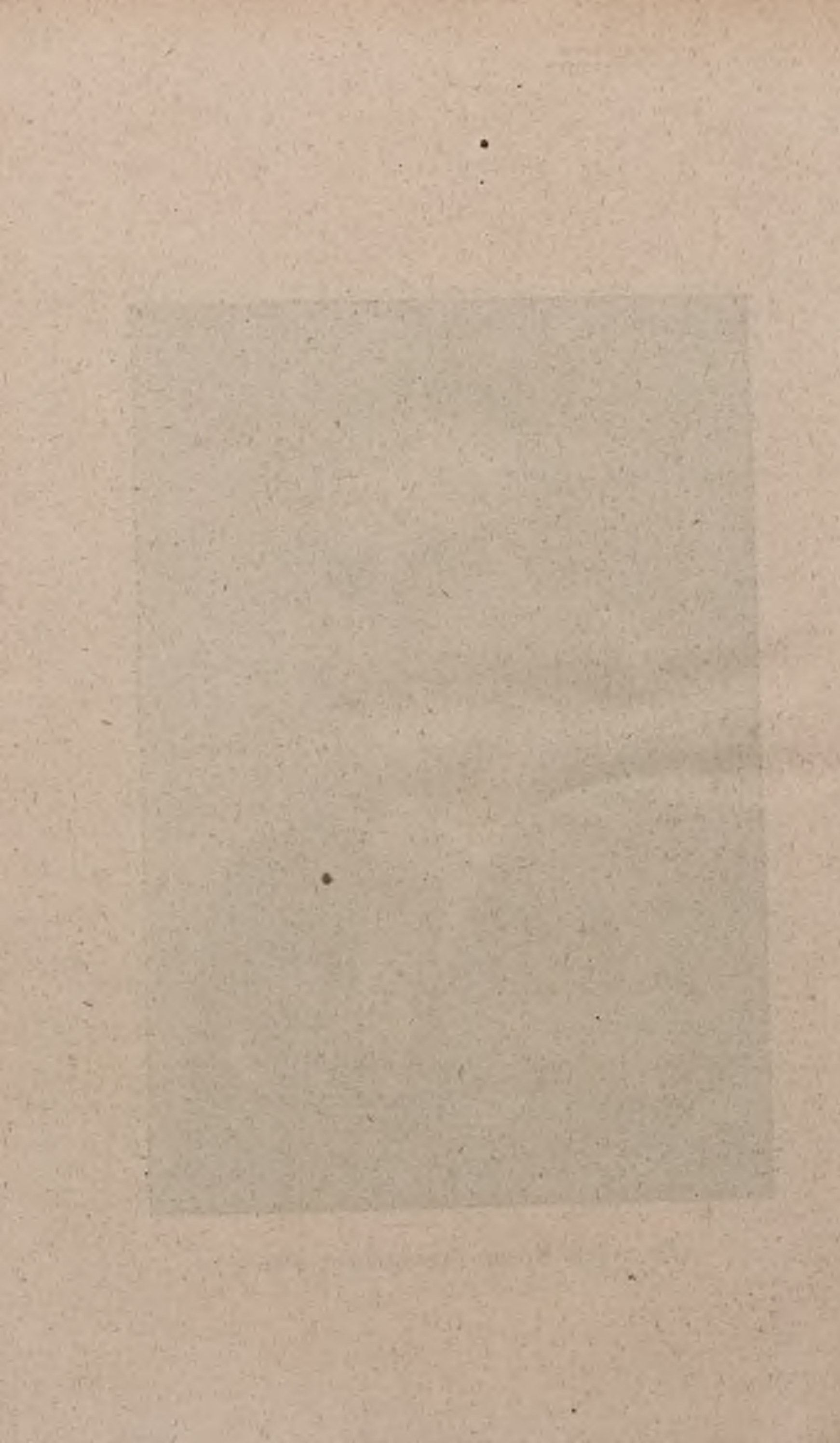
1) Wojewoda Śląski
2) Prezydent Miasta.
3) Wiceprezydent Miasta.
4) Decernent Straży Pożarnej.
5) Pogotowie Straży z roku 1903.
6) Zaw. Str. Poż. przy ćwiczeniach w roku 1904.
7) Pogotowie Straży z roku 1905.
8) Kierownik Oddziału III.
9) Pogotowie Straży z roku 1925.
10) „ „ „ 1928.
11) Strażnica.
12) Ś. p. dyrektor pożarn. Kunze.
13) Dozorca taboru miejskiego Plesz.
14) Naczelnik Straży Kosterka.
15) Sierżant Straży Wurcel.
16) Starszy Strażak Kral
17) „ „ Ulfig.
18) Zespół Zawodowej Straży Pożarnej.
19) Ochotnicza Straż Pożarna Katowice I.
20) „ „ „ „ II.
21) „ „ „ „ III.
22) „ „ „ „ IV.
23) „ „ „ „ V.
24) „ „ „ „ VI.

Wojewoda Śląski Dr. Michał Grażyński.

Dr. Adam Kocur, prezydent miasta.

Wiceprezydent miasta Szkudlarz, prezes Związku Straży Pożarnych na miasto Katowice.

Nieco o Katowicach.

Katowice, stolica autonomicznego Województwa Śląskiego, miastem od roku 1865, ma dziś 121.454 mieszkańców. Katolików 110.694, ewangelików 6.372, żydów 4.083, innego wyznania 305. Obszar Wielkich Katowic wynosi 4.023,38 ha., na którym przy końcu roku 1926 stało 3.254 domów z 24.470 mieszkaniami. Ulice brukowane, elektrycznie oświetlone, wodociągi, kanalizacja. Majątek miasta wynosi około 10 miljonów dolarów.

Katowice są siedzibą Naczelnego Dowództwa Wojskowego, Sejmu Śląskiego, różnych Urzędów Województwa Śląskiego, Biskupstwa Śląskiego, Dyrekcji Kolei Państw., Poczt i Telegrafów, Dyrekcji Policji, Wyższego Urzędu Górniczego, Sądu Powiatowego, Okręgowego, Apelacyjnego;

Związku Górniczo-Hutniczego, Koncernów Węglowych, różnych Zarządów Ciężkiego Przemysłu;

nieomal wszystkich głównych banków polskich i wiele banków zagranicznych;

Głównego Zarządu Przedsiębiorstw Przemysłowych Księcia Pszczyńskiego i Gwarectwa Rybnickiego;

Konsulatów: Francuskiego, Angielskiego, Czeskiego, Włoskiego, Austrjackiego, Niemieckiego i Brazylijskiego.

Katowice są punktem węzłowym komunikacji kolei państwowych oraz kolejek elektrycznych:

do Król. Huty — Bytomia,

do Huty Laury — Siemianowic,

do Hajduk Wielkich i Świętochłowic,

do Mysłowic,

do Parku Kościuszki.

Miasto ma 4 dworce: główny w śródmieściu, Katowice-Bogucice, Katowice-Brynów, Katowice-Ligota.

Urzędy Pocztowe: Katowice 1 (śródmieście i na dworcu),
„ 2 (Bogucice),
„ 3 (Zawodzie),
„ 4 (Załęże),
„ 5 (Dąb),
„ 6 (Ligota).

Kościoły:

w śródmieściu: Katedra w budowie,
Kościół Najśw. Marji Panny,
„ św. Piotra i Pawła;
w Bogucicach: Kościół Najśw. Panny Szkaplerznej;
w Zawodziu: Kościół w budowie;
w Załężu: Kościół św. Józefa;
w Dębie: Kościół św. Jana i Pawła;
w Ligocie: Grota Najśw. Marji Panny z Lourdes.
Kościół Ewangelicki przy ul. Marszałka Piłsudskiego.
Bóżnica przy ul. Mickiewicza.

Teatr miejski, na Rynku, wybudowany w roku 1907.

Szkoły: 26 szkół ludowych, 284 klas, 12.831 uczni,
4 szkoły wydziałowe, 90 oddziałów, 3.829 uczni,
4 gimnazje, 54 klas, 1.649 uczni,
4 szkoły zawod. dokształcające, 82 klas, 2.731 uczni.

Zakłady sanitarne i dobroczynne:

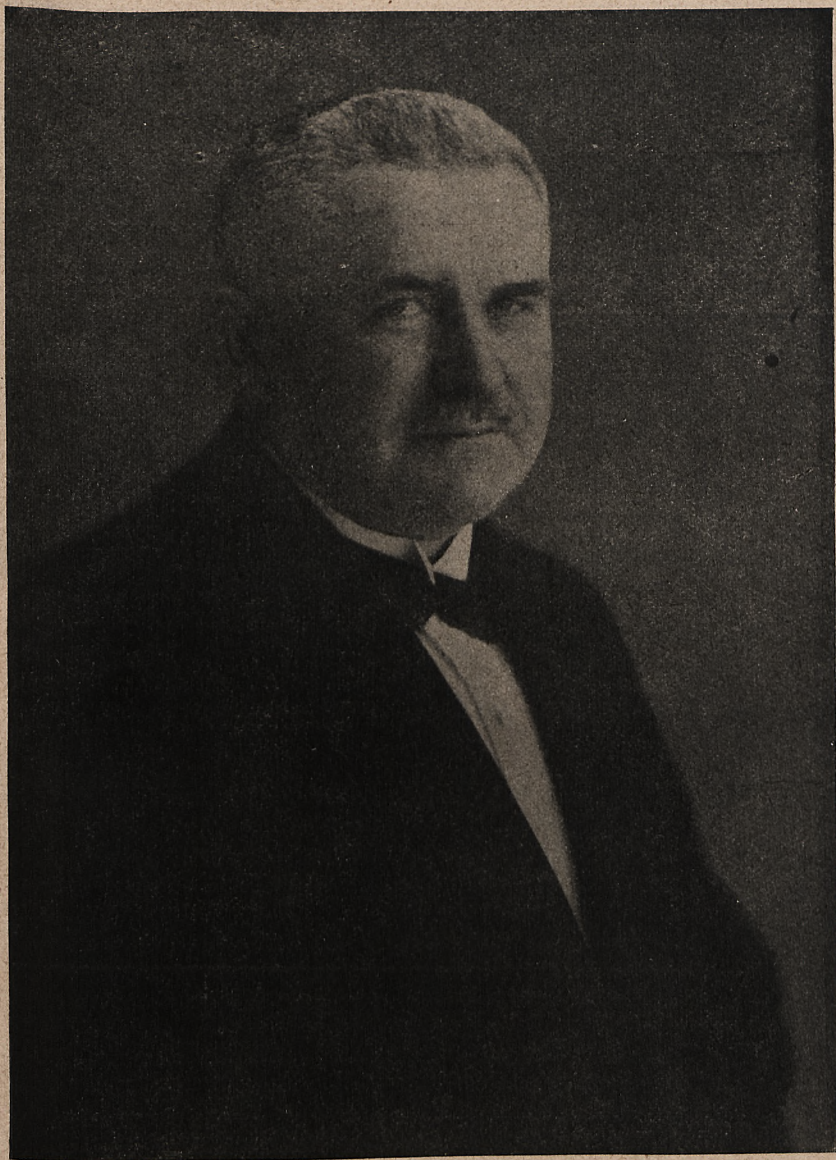
Szpital Miejski dla dorosłych,
„ „ dla dzieci,
3 kuchnie mleczne,
1 stacja dla niemowląt z ochronką,
6 stacji porady dla matek,
3 szkółki dla dzieci w wieku przedszkoln.,
3 domy dla starców,
1 schronisko dla bezdomnych,
1 dom pracy dobrowolnej.

Łaźnia Miejska, ul. Mickiewicza 5.

Na obszarze miasta mamy 4 kopalnie węgla: Kleofas, Eminenc, Ferdynand, Wujek.

5 hut: Huta Marty (walcownia żelaza), Huta Baildon (walcownia żelaza i stali), Ferrum (odlewnia żelaza i stali, Huta Ludwika (odlewnia żelaza), Huta Cynkowa Kunigunda i wielką ilość różnych fabryk.

Najdogodniejsze miejsce wypoczynkowe: **Park Kościuszki** z wieżą Kościuszki. **Dojazd:** tramwajem z Rynku.

Radca miejski Schmiegel, decernent Straży Pożarnej.

Rozwój Straży Pożarnej w Katowicach.

A. Straż powszechna.

Najstarsza ustawa miejscowa regulująca pożarnictwo w mieście Katowicach jest ordynacja z dnia 5 października 1868 r. W bardzo prosty i na owe czasy w zupełnie odpowiedni sposób ujmuje ona obowiązki obywateli przy zwalczaniu pożarów. Na miasto nakłada ta ordynacja obowiązek sprawić i utrzymywać:

a) 2 sikawki z wężami,
b) 4 beczki na kółkach do zwożenia wody,
c) 30 wiader do wody,
d) 10 bosaków,
e) 4 drabiny.

Każdy właściciel domu musiał sprawić i utrzymywać:

a) 1 wiadro do gaszenia ognia,
b) 1 drabinę, sięgającą aż na pierwsze piętro,
c) 1 latarkę,
d) 1 naczynię do wody zawsze napełnione na przynajmniej 6 konewek wody.

Oprócz tego każdy właściciel domu musiał dbać o to, żeby studnia (pumpa) zawsze była w porządku.

Każdy lokator był zobowiązany zawsze pod ręką mieć konewkę do wody i siekierę.

Komisja rewizyjna, składająca się z burmistrza, budowniczego, kominiarza i właściwego naczelnika obwodowego stwierdzała corocznie, czy narzędzia i przyrządy są w dobrym stanie i w porządku.

Aby zapewnić sobie potrzebne siły robocze, obowiązuje wspomniana ordynacja:

a) każdego, kto spostrzeże wybuch ognia, zgłosić pożar, zaalarmować publiczność. Alarmuje się biciem w dzwon na wieży kościelnej, w nocy alarmuje stróż nocny bucząc na tubie i okrzykując pożar;
b) każdego mieszkańca, usłyszawszy alarm, oświecić w nocy swe okna wychodzące na ulicę;
c) każdego mieszkańca w wieku od 18 do 60 lat, wstąpić do obowiązkowej straży pożarnej, ćwiczyć tam, a w razie alarmu stawić się do gaszenia ognia na miejscu pożaru;

d) każdego mieszkańca, mającego konie, stawić je do obsługi sikawek, beczek do wożenia wody i t. d.

Widać więc, że nie opuszczono prawie nikogo, że obowiązek niesienia pomocy przy wybuchu pożaru ciążył na wszystkich obywatelach, że istniała w Katowicach straż powszechna. Taki powszechny obowiązek istniał w miastach od najdawniejszych czasów i istnieje jeszcze dziś w mniejszych miastach i wioskach.

Jeżeli chodzi o akcję ratunkową samą, to obowiązywały następujące przepisy: Powszechna straż pożarna zbiera się w razie alarmu przy strażnicy i wyrusza w 4 oddziałach na miejsce pożaru pod kierownictwem kapitana pożarnego. Tam kieruje akcją ratunkową burmistrz jako dyrektor pożarnictwa przy pomocy 2 komisarzy pożarowych. Czynności 4 oddziałów straży pożarnej są następujące:

oddział I podzielony na 3 plutony gasi;

oddział II opróżnia palący się budynek;

oddział III odbiera wyratowane sprzęty i chowa je na miejscu wyznaczonem przez burmistrza;

oddział IV otacza miejsce pożaru i niedopuszcza nieuprawnionych.

Jak z powyższego krótkiego streszczenia ordynacji wynika, zabezpieczyło się nasze młode miasto dostatecznie przed szkodami, jakie wyrządzają pożary.

B. Straż ochotnicza.

Skuteczność walki z ogniem zależna zawsze była od organizacji ludzi, powołanych do gaszenia. O zdrowych instynktach organizacyjnych obywateli miasta Katowic świadczy powstanie w roku 1875 w Katowicach ochotniczej straży pożarnej, czyli stowarzyszenie obywateli z zadaniem, ratować życie i mienie ludzkie. Zwalczanie pożarów bierze na się straż ochotnicza. Pod jej opiekę i w jej zarządzaniu oddaje miasto wszystkie narzędzia i przyrządy do gaszenia ognia. Obsługiwanie sikawek obejmuje straż ochotnicza. Powszechny obowiązek niesienia pomocy przy wybuchu pożaru upada, powstaje obowiązkowa straż pożarna. Statut miejscowy z dnia 1 maja 1886 r. reguluje sprawę jak następuje:

1. Niesienie pomocy przy pożarach w mieście Katowicach jest obowiązkiem:

Pogotowie Zawodowej Straży Pożarnej w roku 1903 na dziedzińcu starej strażnicy.

a) ochotniczej straży pożarnej,

b) obowiązkowej straży pożarnej.

2. Ochotnicza straż pożarna, utrzymuje w porządku narzędzia ratownicze, przywozi je na miejsce pożaru i odwozi je, zwalcza i tłumi pożary.

3. Obowiązkowa straż pożarna składa się z 40 obywateli wynajętych przez deputację bezpieczeństwa do obsługi sikawek, do obstawienia miejsca pożaru, do schowania i strzeżenia wyratowanych sprzętów. Wyszkolenie swe otrzymuje obowiązkowa straż pożarna w 4 ćwiczeniach w roku u ochotniczej straży pożarnej.

4. Każdy członek obow. str. poż. czynny przy akcji ratunkowej otrzymuje odszkodowanie w wysokości 50 fen. na godzinę. Straż ochotnicza sprawuje swe czynności bezpłatnie.

Widać więc dalszy rozwój w pożarnictwie miasta Katowic. Z odwagą i poświęceniem wykonuje ochotnicza straż pożarna łącznie z obowiązkową strażą pożarną w następnych latach swe czynności na korzyść miasta, ku dobru obywateli. W pamiętniku jej zanotowano niejeden wielki pożar, przy którym ochotnicza straż pożarna w Katowicach odznaczyła się skuteczną pracą.

Akcję ratunkową utrudniał zawsze brak wody w mieście. Wodociągów nie było jeszcze wtenczas, wodę brano z Rawy i z studni, w których woda z roku na rok coraz więcej znikała. Dopiero w roku 1888 otrzymało miasto wodociągi. Okazało się dalej, że przy tak szybkiem rozwoju miasta przyrządy do gaszenia ognia nie wystarczały, że ich umieszczenie w tylnym budynku ówczesnego ratusza było nieodpowiednie. Część przyrządów trzeba było umieścić na gruncie przy ul. Marsz. Piłsudskiego 66 a, a więc na krańcu miasta. A najwięcej już utrudniał akcję ratunkową dotychczasowy sposób alarmowania straży. Wiele razy straż poż. usłyszawszy alarm nie mogła się dowiedzieć, gdzie się pali. Nie dziw, że przyszła za późno na miejsce pożaru. Szkody, które z powodu tego opóźnienia powstawały, były czasem wielkie. Poszkodowani coraz głośniej wołali na Magistrat o usunięcie takich braków. Straż pożarna coraz energiczniej domagała się od Magistratu postawienia ratownictwa na wyższy poziom, a gdy to nie pomogło oświadczyła w r. 1901 straż pożarna, że nie może nadal ponosić odpowiedzialności za bezpieczeństwo obywateli.

Że obawy takie były na miejscu, pokazały dwa wielkie pożary w roku 1902, a mianowicie 19 czerwca w drogerji Preiss i 19 września na składzie drzewa braci Goldstein. Korporacje miejskie przekonały się, że straż pożarna potrzebuje koniecznie pomocy, aby móc podołać zadaniom.

C. Straż zawodowa.

W roku 1903 liczyło miasto 32.643 mieszkańców. Obszar miasta wynosił 443,84 ha. Naliczono około 2.000 budynków. Dnia 7 maja tego roku przedłożył Magistrat Radzie Miejskiej obszerny memorjał uzasadniający następującą uchwałę Magistratu:

a) zakupić nieruchomość przy ul. Wojewódzkiej 11 za 53.000 mk.;
b) zakupić nowych przyrządów do gaszenia ognia za 50 tysięcy mk.;
c) założyć automatyczny aparat alarmowy za 20.000 mk.;
d) wyasygnować 4.200 mk. na przebudowę budynku przy ul. Wojewódzkiej 11 na strażnicę;
e) wyasygnować 4.000 mk. na pensje zawodowych strażaków.

Rada Miejska przystąpiła do uchwały Magistratu. Z pracami rozpoczęto natychmiast. Przebudowano budynek przy ul. Wojewódzkiej 11 na strażnicę. Powstały tam ubikacje dla komendy straży, dla strażaków, na umieszczenie aparatów, telegrafu i t. d. Pobudowano stajnię dla 7 koni, warsztaty, szopy na umieszczenie wozów, narzędzi ratowniczych, sprzętów do czyszczenia ulic i t. d. Wszystkie przyrządy do gaszenia ognia i narzędzia pożarnicze, także te, któremi dotychczas opiekowała się ochotnicza straż pożarna, umieszczono w nowej strażnicy. Wybudowano urządzenie do awizowania pożarów według systemu amerykańskiego „Gamewell“. (Opis tego urządzenia znajdujemy na stronie 45). Zaangażowano 8 strażaków, którzy dnia 1 października 1903 r. rozpoczęli służbę. Po ukończeniu wszystkich prac dnia 9 grudnia 1903 r. oczekiwało pogotowie zawodowej straży pożarnej nadejście pierwszego alarmu. Pogotowie miało skład następujący: 1 sierżant, 1 drużynowy, 8 strażaków. 1 sikawka gazowa z zaprzęgiem, 1 mechaniczna drabina z zaprzęgiem. Pogotowie to było w stanie ½ minuty po nadejściu sygnału wyruszyć na miejsce pożaru. Równocześnie z nadejściem sygnału w strażnicy alarmowały dzwonki w mieszkaniach niektórych strażaków ochotniczej straży pożarnej, na dziedzińcu strażnicy i w gazowni miejskiej, tak, że 2 minuty później wyjeżdżał wóz osobowy wioząc 12 strażaków straży rezerwowej i ochotniczej na miejsce pożaru. W razie potrzeby alarmowano za pomocą syreny w gazowni miejskiej, która zwołała: 20 strażaków straży rezerwowej (byli to robotnicy zatrudnieni w gazowni, w taborze miejskim), 40 strażaków straży ochotniczej i około 20 członków sekcji pożarniczej przy szkole budownictwa.

Zawodowa Straż Pożarna wspólnie z Rezerwową Strażą przy ćwiczeniach na dziedzińcu starej strażnicy w roku 1904.

W takim składzie miała Zawodowa Straż Pożarna w następnych latach często sposobność pokazać, że podoła swem zadaniom. Obywatelstwo uznawało coraz więcej, że może teraz liczyć na pomoc każdego czasu. Zawodowa Straż Pożarna staje się instytucją ratunkową, pogotowiem, wzywanem przy wszelkiego rodzaju wypadkach. Nie tylko na miejscu pożaru, przy powodzi, lecz także na wielkich zgromadzeniach publicznych, w teatrach, cyrkach i t. d., wszędzie, gdzie skupia się wielka ilość ludzi, widać posterunki strażackie w interesie bezpieczeństwa ludności.

Dotychczasowa strażnica okazała się za małą, nieodpowiednią. Postęp czasu, rozwój Zaw. Str. Poż. wymagał nowego, większego, odpowiedniego gmachu. W roku 1924/25 wybudowano na miejscu starej nową strażnicę.

Szybkość dojazdu odgrywa w walce z pożarem bardzo ważną rolę. Dlatego też Zawodowa Straż Pożarna nie ustała w dążeniach, aby zaprowadzić pojazdy mechaniczne. Dopiero w ostatnich 2 latach doczekała się ona sikawek samochodowych. Dzisiejsze pogotowie korzysta wyłącznie z pojazdów samochodowych.

W roku bieżącym zniesiono straż rezerwową. Nowy statut miejscowy (patrz część II, str. 247 niniejszej książeczki) wymienia już tylko straż zawodową i straże ochotnicze.

Zawodowa Straż Pożarna pracuje w ścisłej łączności z ochotniczą strażą pożarną. Umiejętnie i ofiarnie pełnią obie straże obowiązki strażackie na terenie Wielkich Katowic.

Największą zasługą straży jest to, że chroni przed nieobliczalnemi stratami. Miasto Katowice utrzymując Zawodową Straż Pożarną, dbając o jej rozwój i jej dostateczne wyposażenie przejęło na siebie poważne ubezpieczenie majątku obywateli. A chociażby wydatki na miejską zawodową straż pożarną jeszcze więcej rosły, to te wydatki nie pokryłyby strat, przed któremi ochronić może sprawnie działająca straż, która potrafi każdy pożar stłumić w zarodku.

Przedstawiając sobie wszystkie prace straży otrzymujemy obraz jej trudów dla ochrony tak życia jak mienia mieszkańców miasta Katowic. Skuteczną działalność zawodowej straży pożarnej wykazują zestawienia na stronie 60 i dalej.

Dzieje Zawodowej Straży Pożarnej
(krótki rys).

1903. Zakup posiadłości przy ulicy Wojewódzkiej 11. Urządzenie tam strażnicy. Wbudowanie elektrycznego sygnalizatora pożarowego, rozbudowa sieci alarmowej. Zaangażowanie strażaków. 1 października pierwsza służba strażacka. Narodziny miejskiej zawodowej straży pożarnej. Skład osobowy straży: przy końcu roku 1903: Komendant: sierżant Kunze, drużynowy Kudlek, strażacy Obst, Dubiański, Hellfeuer, Brüner, Plesz, Klehr, Heiduk, Wurzel.

Decernent: niepłatny radca miejski Forchmann.

1904 Tabor miejski przechodzi pod zarząd komendanta straży pożarnej. Zaangażowanie drugiego drużynowego Bernharda. Drużynowy Kudlek i strażacy Heiduk i Brüner opuszczają służbę. Na ich miejsce wstępują Rother Rinke i Klinert, Strażacy Obst i Hellfeuer awansują na drużynowych. Strażak Machula wstępuje w skład strażaków. Zakup woza sanitarnego, rozpoczęcie działalności w służbie sanitarnej. Zorganizowanie straży rezerwowej składającej się z 20 ludzi zatrudnionych w miejskiej gazowni, na placu budowlanym, w taborze miejskim i t. d.

1905. Śmierć decernenta strażnictwa, p. niepłatnego radcy miejskiego Forchmanna (w październiku). Jego następcą staje się niepłatny radca miejski Dame.

1906. Strażak Dubiański opuszcza swe stanowisko, na jego miejsce wstępuje Adamowski, który jednak po krótkim czasie znowu występuje. Przyjęcie strażaka Niemca.

1907. Znaczniejszych wydarzeń nie było.

1908. Służbę strażacką opuścił Klinert, na jego miejsce wstąpił Kralla.

1909. Bez znaczniejszych wydarzeń.

1910. Zakup drabiny 4 kołowej u firmy Kislich.

1911. Nominacja komendanta straży Kunzego na ogniomistrza. Powiększenie korpusu strażackiego przez przyjęcie 1 drużynowego (Fitzek) i 4 strażaków (Fiszer, Blasitzki, Asmus i Dürig). Służba strażaków

Pogotowie Zawodowej Straży Pożarnej w roku 1905.

ulega zmianie, wolny od służby jest każdy 3 dzień. Straż obejmuje inkasowanie postojowego na targach w dni targowe, oraz czynności desinfektora miejskiego. Drużynowy Fitzek opuszcza służbę, na jego miejsce wstępuje Hoffmann.

1912. Z korpusu strażackiego występują: Hoffmann, Asnus, Durig, Niemiec, Hellfeuer, Rinke. Na ich miejsce wstępuja Gruner, Ulfig, Janik, Oleksik, Gadacz, Tilsch. Na drużynowych awansują: Rohter, Wurcel i Klehr.

1913. Bez jakichkolwiek ważniejszych wydarzeń.

1914-1918. Połowa załogi idzie zaraz na wojnę, na ich miejsce wstępują młodzi, na razie niezdolni do służby wojskowej, nie wyszkoleni w służbie strażackiej. Na dziedzińcu strażnicy urządzono magazyn prowiantowy dla przejeżdżającego wojska. Straż pożarna wykonuje wszystkie transporty rannych przybyłych z frontu do szpitala w Katowicach. Strażacy całemi tygodniami nie mają odpoczynku. Jeden po drugim z reszty pozostałych strażaków idzie na front, cała załoga składa się przy końcu z ludzi niezdolnych do służby wojskowej, niezdolnych do większych wysiłków w służbie strażackiej. W roku 1916 obejmuje decernat pan senior miasta A. Zimmermann. Po skończonej wojnie powracają wszyscy strażacy na swe stanowiska z wyjątkiem Olesika, który poległ na polu walki.

1919. Nominacja drużynowych Obsta i Bernharda na sierżantów. Pogotowie pełni tylko 24 godzin służby (zamiast 48), drugie 24 godzin są wolne. Powiększenie korpusu straży o 6 strażaków: Klepka, Kladziwa, Ballas, Ochojski, Klose, Bednarz.

1920. Ogniomistrz Kunze otrzymuje nominację na inspektora. Strażacy Ochojski, Klose i Bednarz opuszczają swe stanowiska, na ich miejsce wstępują König, Steinig i Pätzold.

1921. Bez ważniejszych wydarzeń.

1922. Bernhard, Obst, Rother, Rinke, Klehr, Blasitzki, Fischer, Nippert, Gadacz, Tielsch opuszczają stanowiska i wyprowadzają się do Niemiec. Na ich miejsce wstępują Sobel, Krzyżowski, Sikora, Kabus, Pilniok, Gawron.

1923. Na drużynowych otrzymuja nominację Plesz, Janik, Kralla i Ulfig, na dotychczas nie obsadzone miejsca przyjęto strażaków Buchwalda i Manderę. Mandera odszedł znowu po krótkim czasie. — Zakup sikawki samochodowej marki „Benz“, zakup samochodu sanitarnego marki „N. A. G.“.

1924. Przejściowo zajmują stanowiska strażackie Bogucki, Różański i Fabian. Na jedno jeszcze wolne miejsce strażackie wstępuje Nolda. Rozpoczęto z budową nowej strażnicy na miejscu starej. Aby nie ucierpiała służba buduje się tylko jedną połowę. Obszar miejski zwiększa się przez wcielenie gmin.

1925. Budowa drugiej połowy strażnicy, oraz domu bocznego w podwórzu strażnicy. Zorganizowanie wszystkich straży na terenie Wielkich Katowic. Z miejską zawodową strażą pożarną stawają zawsze do współpracy:

Och. straż pożarna Oddz. I. (Katowice śródmieście),
„ „ „ „ II. (Bogucice północ),
„ „ „ „ III. (Bogucice południe),
„ „ „ „ IV. (Brynów),
„ „ „ „ V. (Ligota),
„ „ „ „ VI. (Załęże),
Kopalniana straż pożarna kopalni „Kleophas“, Hutnicza straż pożarna huty „Baildona“.

Inspektor straży pożarnej Kunze otrzymuje nominację na dyrektora, drużynowi Wurzel i Janik na sierżantów. Janik przechodzi do taboru miejskiego. Utworzono stanowisko ogniomistrza, które obejmuje Depta, oraz 12 nowych stanowisk strażackich, które obejmują: Choroba, Cuda, Siwek, Krause, Glattner, Mika, Sowa, Hampel, Brzezinka, Luzar, Heinrich i Hullin. Korpus straży składa się teraz z

1 dyrektora,
1 ogniomistrza,
1 sierżanta,
3 drużynowych,
22 strażaków.

Na dziedzińcu pouprzątano wszystkie stare szopy i pobudowano nowe. Nowo pobudowano także warsztaty jak kuźnię, stolarnię, tokarnię, warsztat krawiecki, siodlarski i do naprawy samochodów. Wszystkie warsztaty są nowocześnie urzą-

dzone i są zaopatrzone w nowe odpowiednie maszyny.

1926. Dnia 8. lutego 1926 r. zmarł komendant straży pożarnej, dyrektor Kunze. Ogniomistrz Depta objął kierownictwo.

Zakup nowej sikawki samochodowej marki „Opel“ i nowego samochodu sanitarnego marki „Opel“. Drużynowy Plesz zostaje przeniesiony do taboru miejskiego, Kabus ustępuje ze stanowiska strażaka. Na stanowisko strażackie wstępują Jarzyna i Fille. Strażak Krzysowski przechodzi jako szofer do taboru miejsiego na jego miejsce wstępuje Grochla.

1927. Decernat obejmuje p. radca miejski Schmiegel. Ogniomistrz Depta opuszcza stanowisko, na jego miejsce wstępuje Kosterka. Powiększenie korpusu o 12 strażaków: Fojkis, Kaczmarek, Żyła, Piegza, Wojcik, Müller, Jabłonka, Kaintor, Dyba, Stempel, Cyganek i Wrzeski. Korpus straży składa się obecnie: z

1 dyrektora (stanow. obecnie nie obsadzone).
1 ogniomistrza,
1 sierżanta,
2 drużynowych,
37 strażaków.

Zawodowa Straż Pożarna

w strażnicy przy ul. Wojewódzkiej 11

Telefon: 2421, 2474

podlega Magistratowi, oddział III.
umieszczonemu w gmachu przy ul. Wojewódzkiej 60

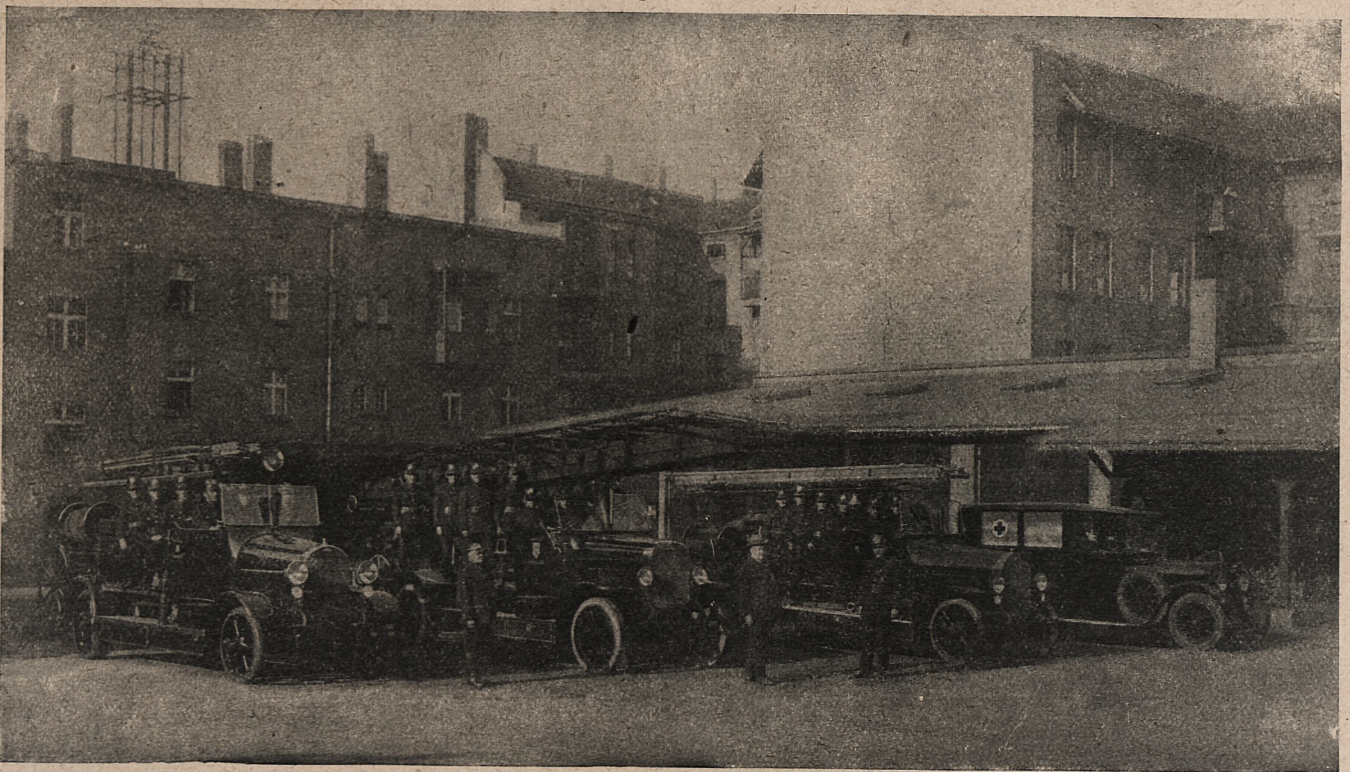
Telefon: 629

Wójcik, inspektor biur, kierownik oddziału III.

Zawodowa Straż Pożarna wspólnie z Ochotniczą Strażą Pożarną Katowice I na dziedzińcu nowej strażnicy w roku 1925 gotowa do wyjazdu.

Pogotowie Zawodowej Straży Pożarnej w roku 1928 na dziedzińcu nowej strażnicy gotowe do wyjazdu.

Ś. p. dyrektor Józef Kunze, założyciel i pierwszy naczelnik Zawodowej Straży Pożarnej, pierwszorzędny fachowiec w pożarnictwie, znany daleko poza granicami Województwa Śląskiego, wielce szanowany i kochany przez wszystkich strażaków, zmarł dnia 8. 2. 26.
Cześć Jego pamięci!

Dozorca Taboru Miejskiego Jan Plesz, od założenia Zawodowej Straży Pożarnej aż do roku 1927 jej czynnym członkiem, obchodzi 1 padziernika 1928 r. swój srebrny jubileusz służbowy.

Alarmowanie Straży Pożarnej w Katowicach.

Katowice do r. 1903 nie posiadały żadnego urządzenia do sygnalizowania względnie awizowania pożarów. Straż pożarną alarmowano dawnym zwyczajem za pomocą trąb strażackich a ostatnio za pomocą syren, wprawionych w ruch za pośrednictwem pary wodnej.

Z chwilą jednak rozwoju miasta system taki stopniowo musiał ustąpić bardziej nowoczesnemu sposobowi alarmowania straży pożarnej. Wobec tego też Magistrat postanowił

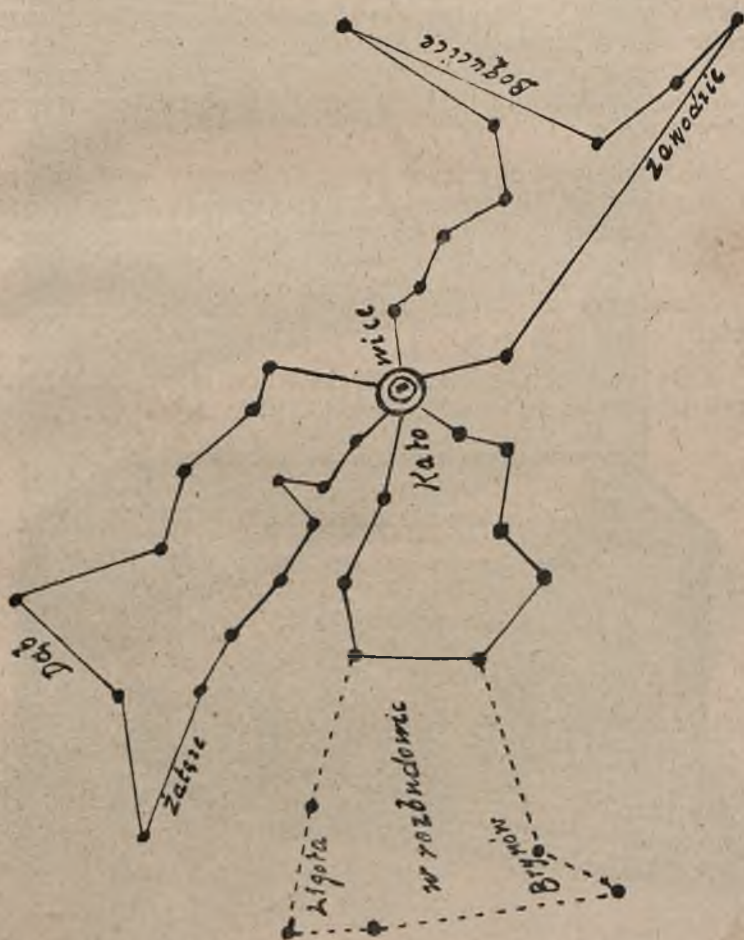

Fig. 1.

zaprowadzić nowoczesne urządzenia według najnowszych wymagań techniki. Po dłuższych pertraktacjach z poszczególnemi firmami Magistrat zakupił najnowsze urządzenia do wskazywania pożarów według systemu amerykańskiego „Gamwell". System ten oddany został do użytku w r. 1903.

Pierwotne urządzenie składało się z 22 stacji alarmowych, które istniały do r. 1927. Cała aparatura podzieloną była na 3 linje, obejmujące trasę alarmową, długości 15.000 metrów (15 klm.). Urządzenie to poruszane prądem elektrycznym pracowało samodzielnie.

Po przyłączeniu do Katowic Brynowa, Ligoty, Załęża, Dębia, Bogucic i Zawodzia musiano także pomyśleć o rozszerzeniu sieci alarmowej na wymienione gminy. Wobec tego w r. 1927 zakupiono 16 nowych stacji alarmowych i rozpoczęto pracę nad rozszerzeniem sieci przewodów na terenie przyłączonych gmin.

Wszelkie prace w tym kierunku zostały już ukończone. Co do odnogi do Brynowa i Ligoty znajduje się ona w rozbudowie. Obecnie całkowite urządzenie alarmowe obejmuje 38 stacji alarmowych, które podzielone są na 3 linje (Fig. 1.).

Urządzenie do zgłaszania pożarów obejmuje następujące części:

Trzy linje do zgłaszania pożarów, aparat „Repeater" (czyli powtórnik lub przenośnik), baterje, tablicę rozdzielczą,

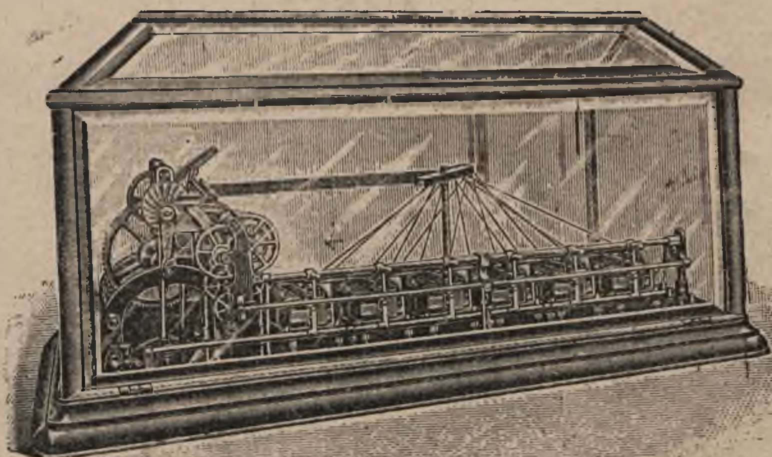

Fig. 2.

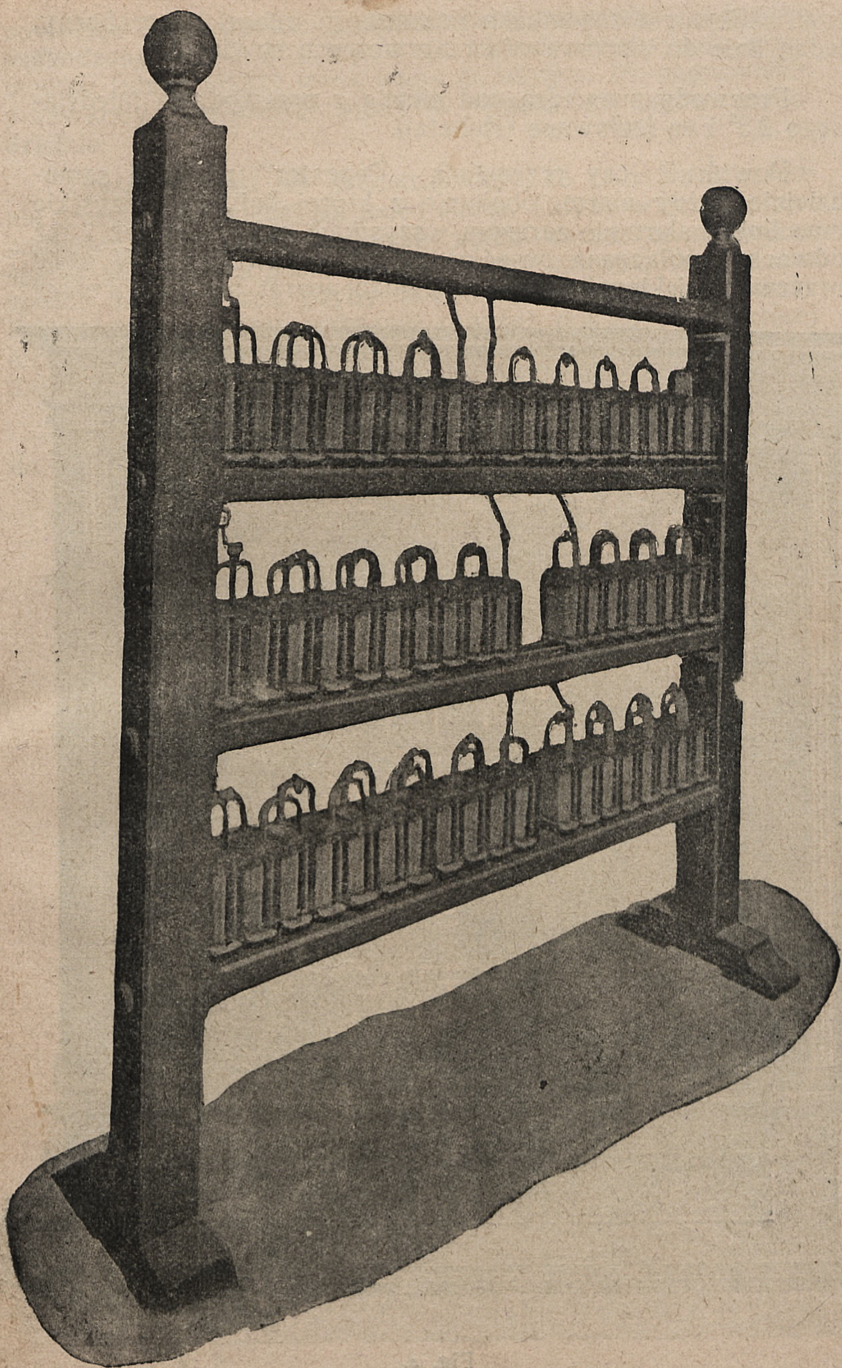

Fig. 3.

tzw. indikator z dzwonkiem i numeracją, aparat telegraficzny, jedną linję do alarmowania rezerwowych strażaków.

Przewody prowadzą nad ziemią z przewodnika miedzianego $2{,}5^2$ i są izolowane (Haketal).

Powtórnik czy przenośnik „Repeater“ przenosi samodzielnie każdy alarm, obojętnie z której linji, na wszystkie inne linje i alarmuje zarazem wszystkich strażaków jak i też odwachy, połączone wspólną siecią przewodów. W razie przerwania jakiegokolwiek przewodu aparat ten natychmiast

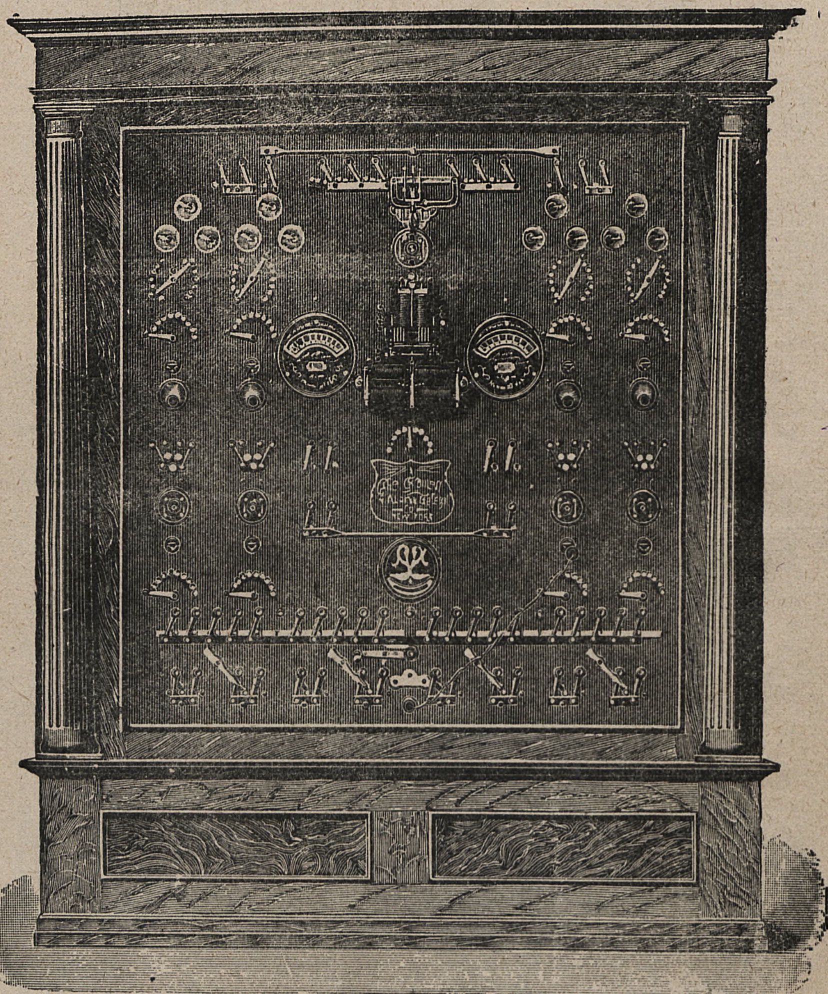

Fig. 4.

powoduje jednorazowe funkcjonowanie dzwonka, przez co uszkodzony przewód wyłącza się samodzielnie, reszta przewodów jednak służyć może nadal do użytku. Po naprawieniu przeszkody wyłączony przewód włącza się znów samodzielnie.

Aparat ten jest tak skonstruowany, że za jednym razem nie przepuszcza więcej jak jeden alarm. Gdyby więc np. przypadkowo alarmowano z dwuch stacji naraz, to natenczas aparat przepuszcza poszczególne alarmy kolejno. W taki sam sposób działa aparat, gdyby nawet z jednej linji nadchodziły dwa alarmy. Aparat wskazuje również dokładnie, w której linji został przewód zerwany wtenczas bowiem spada z danej linji klapka w aparacie. (Fig. 2.).

Baterja składa się z 110 akumulatorów o stałym prądzie do 26 V. przeciętnie 15/20 amp. godz. Każda linja ma osobną

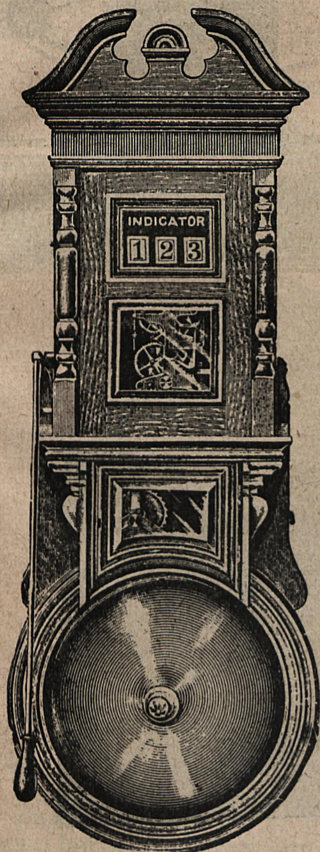

Fig. 5.

Fig. 6.

baterję i to jedną pod stałym prądem (na przewodzie) i drugą, naładowaną w zapasie. (Fig. 3.).

Tablica rozdzielcza służy do pomieszczenia aparatu, do przyłączenia, wyłączania i do ładowania akumulatorów. Równocześnie mieści ona aparaty potrzebne do 4 linji oraz kontroli tychże. (Fig. 4.).

Aparat zw. Indikatorem (z dzwonkiem) (Fig. 5.) wskazuje w razie uruchomienia jakiejś stacji ciągnięty numer porządkowy i wybija ten sam numer na dzwonku, ułatwiając w ten sposób każdemu strażnikowi orjentację. Działa on b. precyzyjnie, to też nie ma obawy, by zawiódł.

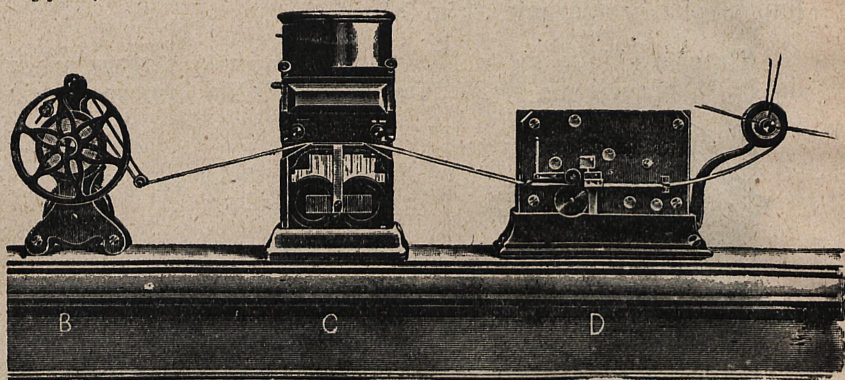

Fig. 7.

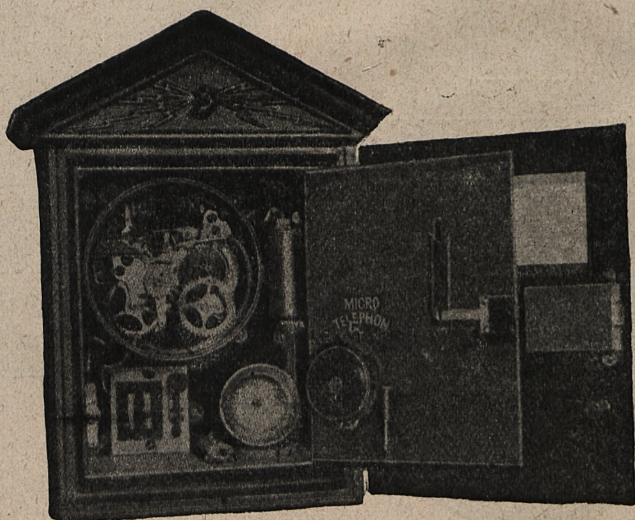

Fig. 8.

Oprócz indikatora mieści sie w centrali jeszcze aparat telegraficzny tzw. kontrolny (fig. 7). Aparat ten w razie alarmu uruchomia się samodzielnie i przepycha taśmę papierową, na której wybija odnośny numer stacji alarmowej np.:

$$\underbrace{\bullet\ \bullet\ \bullet}_{3}\ \underbrace{\bullet\ \bullet}_{2} = \text{Nr. } 32.$$

Fig. 6. przedstawia zewnętrzny widok stacji alarmowej, której znaki alarmowe nie mogą być zniekształcone przez równoczesny alarm innej stacji. Aparat posiada rączkę, którą w razie potrzeby należy skręcać aż do czoła strzałki. Stacje takie są w użyciu już od wielu lat i pracują b. precyzyjnie.

Fig. 8. przedstawia ten sam aparat z otwartemi drzwiczkami. Zegar aparatu i delikatny jego mechanizm jest tak hermetycznie zamknięty, że jakiekolwiek działanie atmosferyczne nie może mu zaszkodzić. Zewnętrzne drzwiczki posiadają małą szybkę, którą się przy użyciu aparatu wybija.

Fig. 9. przedstawia takiż aparat, na którego zewnętrznych drzwiczkach umieszczony jest dzwonek alarmowy, który odzywa się w chwili uruchomienia aparatu. System ten przyczynia się przedewszystkiem do natychmiastowego wykrycia sprawcy fałszywego alarmu.

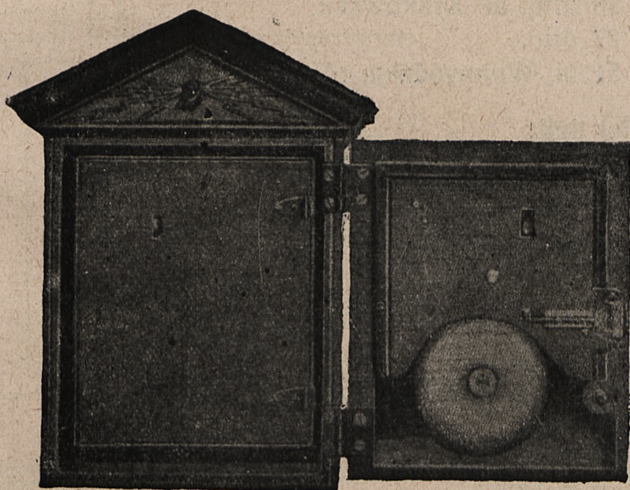

Fig. 9.

Zaznaczyć należy, że powyższy system aparatów alarmowych Gamwella używany jest w przeszło 1.100 większych miastach Stanów Zjedn. i Anglji a ostatnio również w Niemczech. Koszty zaprowadzenia całej instalacji według systemu

Gamwella, aczkolwiek nie są niskie, to jednak opłacają się, gdyż utrzymanie i obsługa tego urządzenia nie pociąga za sobą wielkich kosztów, ze względu na precyzyjną samodzielność tych aparatów. System ten pozwala zaprowadzić szereg poważnych oszczędności w budżecie miejskim, tak, że w przeciągu krótkiego czasu zaprowadzenie tego urządzenia się opłaca.

Zaprowadzenie powyższego urządzenia leży w interesie każdego nowoczesnego miasta, szczególnie obejmującego b. obszerne terytorja. Dla lepszego poglądu i ogólnej orjentacji poniżej podajemy sieć aparatu i przewodów w Katowicach łączących się w jedną precyzyjnie zgraną całość:

W pierwszej linji:

Nr. 32 w gmachu Dyrekcji Kolejowej.
Nr. 36 ulica Marjacka, róg Mielęckiego.
Nr. 34 ulica Francuska, róg Marszałka Piłsudskiego.
Nr. 31 ulica Marszałka Piłsudskiego, róg Lubelskiego.
Nr. 38 w Bogucicach.
Nr. 39 „
Nr. 29 w Zawodziu.
Nr. 28 dtto, ul. Krakowska.
Nr. 27 dtto.
Nr. 51 ul. Wojewódzka, róg Francuskiej.

W drugiej linji:

Nr. 41 ul. Dworcowa, róg św. Jana.
Nr. 61 Młyn.
Nr. 45 ul. 3-go Maja.
Nr. 46 ul. Młyńska.
Nr. 43 Plac Wolności, róg 3-go Maja.
Nr. 47 ul. Gliwicka.
Nr. 49 w Załężu, ul. Wojciechowskiego.
Nr. 72 dtto.
Nr. 73 dtto.
Nr. 74 w Dębiu.
Nr. 75 dtto.
Nr. 48 ul. Zabrska, róg Sobieskiego.
Nr. 42 Plac Tiele - Winklera.
Nr. 37 Rynek.
Nr. 35 Teatr Miejski.

RS Revisions-Schalter
TA Telephon-Anruftaste
RT Revisions-Taste
RW Revisions-Wecker
T Fernhörer
M Mikrophon

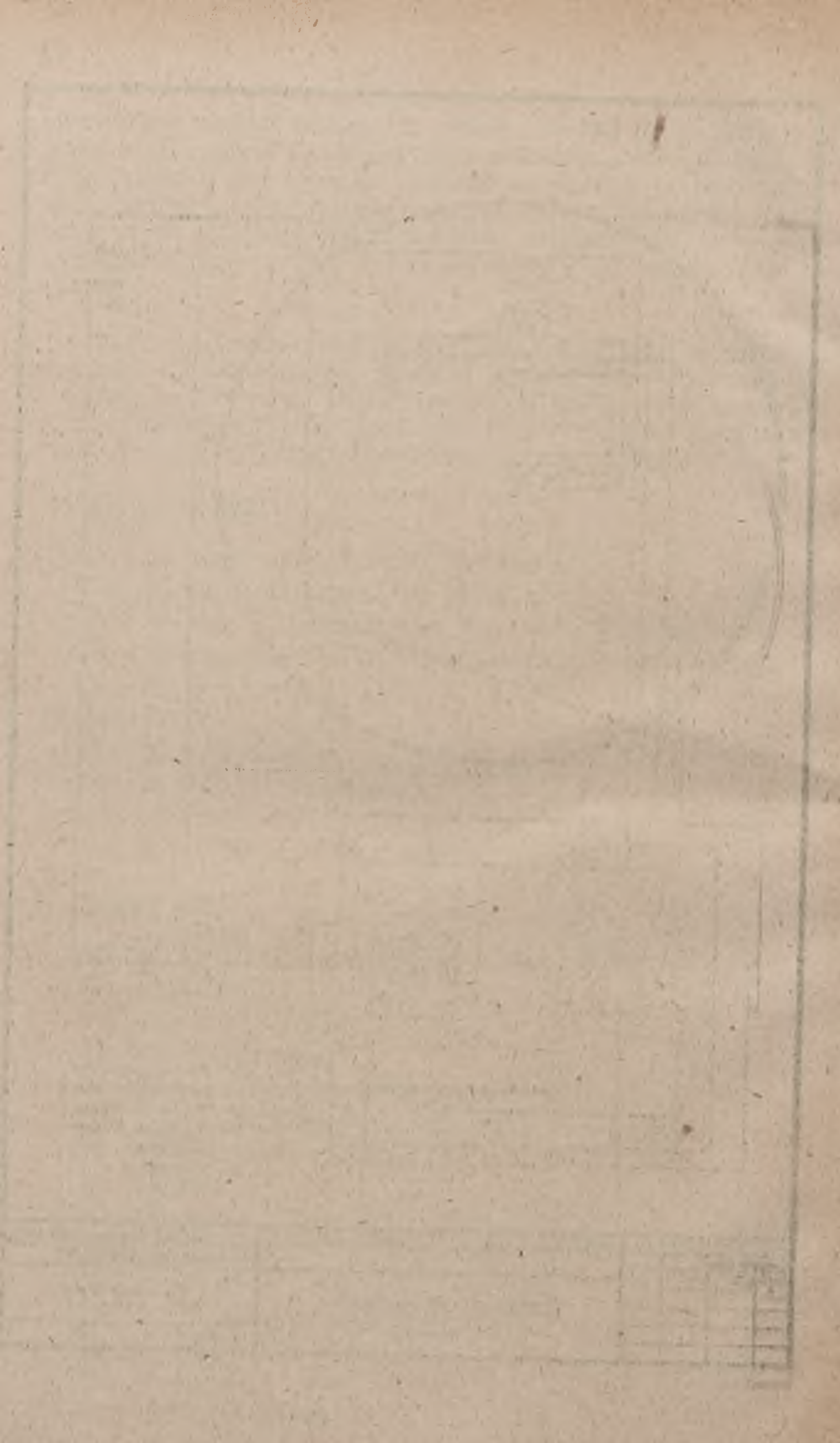
Ausg.	Datum	Aend Nr		Kanzleifert	Gezeichnet	Revi ert	Norm gepr	Gesehen
1	14.4.28							

Gamewell-Feuermelder
(Kattowitz)

C. LORENZ Aktiengesellschaft
BERLIN-TEMPELHOF

St 13711

Ausfg:

W trzeciej linji:

Nr. 54 ul. Plebiscytowa.
Nr. 52 ulica Powstańców.
Nr. 57 ulica Kościuszki, róg Powstańców.
Nr. 62 dtto róg Poniatowskiego.
Nr. 64 ul. Mikołowska, róg św. Barbary.
Nr. 65 ul. Raciborska, róg Strzeleckiej.
Nr. 63 ul. Mikołowska, róg Kozielskiej.
Nr. 56 ul. Andrzeja, róg Batorego.

Wykaz najważniejszych przyrządów do gaszenia ognia i narzędzi ratowniczych do użytku straży pożarnej, zakupionych i utrzymywanych na koszt miasta.

Za czasów ochotniczej straży pożarnej, t. j. aż do roku 1903:

2 sikawki ręczne czterokołowe,
1 drabina mechaniczna czterokołowa,
1 „ „ dwukołowa,
1 koc ratunkowy,
pewna ilość narzędzi ratowniczych.

Za czasów zawodowej straży pożarnej, t. j. po roku 1903 aż do roku 1910:

1 sikawka gazowa,
1 wóz osobowo-rekwizytowy,
1 wóz sanitarny,
1 aparat tlenowy,
2 aparaty dymochronne,
1 parasol asbestowy,
2 pary rękawiczek asbestowych,
1 nożyce do przecinania przewodów elektrycznych,
1 kuferek sanitarny,
4 nosze do odnoszenia chorych,
spora ilość narzędzi ratowniczych.

Obecnie:

1 sikawka samochodowa firmy „Benz“ z r. 1923, 45 KM., 1.500 ltr. wody na minutę,
1 sikawka samochodowa firmy „Opel“ z r. 1926, 40 KM., 1.500 ltr. wody na minutę,
1 sikawka motorowa z zaprzęgiem firmy Kieslich z r. 1915, 1.500 ltr. wody na minutę,
1 sikawka ręczna z zaprzęgiem firmy „Fladausch“, 400 ltr. wody na minutę,
1 sikawka przenośna firmy „Ewald“ z roku 1903, 150 ltr. wody na minutę,
1 drabina mechaniczno-samochodowa firmy „Magirus“, 80 KM., 30 mtr. w 50 sekundach rozwinięta,
1 drabina mechaniczna z zaprzęgiem 22 mtr. firmy Kieslich,
1 wóz rekwizytowy z zaprzęgiem firmy Kieslich,
2 samochody sanitarne firmy „Opel“ i „N. A. G.“,
1 wóz do odwożenia trupów,
1 aparat ratowniczy systemu Draegara (Pulmotor),
2 inhalatory tlenowe,
wielka ilość narzędzi niezbędnie potrzebnych w służbie strażackiej.

Znaczniejsze pożary, powodzie i t. d.

1903 29 sierpnia pożar na strychu Hotelu Kaiserhof przy ul. Stawowej 19.

1904 22 lipca pożar groźny przy ul. Andrzeja w gmachu, w którym odbywały się przedstawienia kinomatograficzne.

8 sierpnia pożar w składzie farb malarskich firmy Dyla przy ul. Mickiewicza 30.

30 września pożar w drogerji Fonfary przy ul. Plebiscytowej.

1905 3 marca w nocy o godz. 12 wielki pożar w posiadłości Zimmermanna przy ul. Sobieskiego 24, który powstał w parowej stolarni firmy Tebel i S-ka.

1906 16 czerwca oberwanie się chmury nad Katowicami. Ratowanie i spuszczanie wody trwało bez przerwy około 26 godzin. Strażacy pracowali nieraz pod szyję w wodzie.

1908 25 lutego pożar w fabryce chemicznej Spółki Giesche.

1912 29 lutego wielki pożar w wyszynku Kochmanna przy ul. 3-go Maja. Paliły się wielkie zapasy spirytusowe, uratowano 2 osoby.

29 lipca wielki pożar w drogerji Hellera przy ulicy Warszawskiej (Marszałka Piłsudskiego 28).
W ten sam dzień spłonęło także wielkie gospodarstwo Nyca w Brynowie.

1913 2 kwietnia wielki pożar w Szopienicach w Hucie Lieresa.

1 lipca oberwanie się chmury.

1917 13 marca pożar w Wełnowcu. Palił się dom tylny własności Hohenlohe-Werke.

18 kwietnia pożar fabryki chemicznej w Zawodziu.
15 lipca pożar przy ul. Powstańców. Palił się dach domu nr. 6.

19 października pożar w Zawodziu w fabryce Ferrum. Paliła się 30 mtr. długa szopa, w której mieściła się fabryka śrub. Szopa ta spłonęła zupełnie.

11 grudnia pożar szopy przy ul. Moniuszki 5, w której znajdował się skład farby, oliwy jak laków.

1920 8 sierpnia o godzinie 8 wieczorem pożar w ubikacjach Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego.

16 września palił się Dom Związkowy przy kościele Piotra i Pawła.

1921 14 października wielki pożar w szpitalu miejskim w zachodnim skrzydle na strychu.

1 grudnia paliły się w koszarach różne zapasy żywnościowe, przeznaczone dla wojska Koalicji.

1922 29 stycznia większy pożar w fabryce Holca przy ul. Kamiennej, który powstał około godziny 12 w nocy przy 20° zimna.

1923 Pożar w składzie drzewa budowlanego p. Knoblocha przy ul. Sobieskiego i pożar strychu przy ul. Dąbrowskiego.

1924 W Redakcji Gazety „Grenzzeitung" palił się na strychu cały zapas papieru i książek.

24 maja pożar groźny w Hucie Silesia w Ligocie, gdzie palił się dom maszynowy i zapas desek.

21 czerwca oberwanie się chmury.

W lipcu pożar w Fabryce Tłuszczów (Wilczek) w Ligocie.

1925 Przy ul. Granicznej pożar stodoły.

W kwietniu spaliła się Fabryka Nothmanna.

W nocy 23 maja wielki pożar przy ul. Sobieskiego.

Działalność Zawodowej Straży Pożarnej

a) Zestawienie alarmów i pożarów.

Rok	Alarmy	Alarmy ślepe lub swawolne	Doniesiono o pożarach automat.	Doniesiono o pożarach telef. lub ustnie	Pożary w mieście gaszone przez straż pożarną				Pożary poza miastem	Pożarów wogóle
					wielkie	średnie	małe	kominowe		
1903	24	2	20	4	2	—	15	5	—	22
1904	52	10	40	12	5	5	32	—	—	42
1905	46	5	38	8	5	6	30	—	—	41
1906	48	8	28	20	2	6	30	2	—	40
1907	81	31	72	9	2	20	28	—	—	50
1908	85	20	79	6	3	11	47	4	—	65
1909	77	20	70	7	3	15	34	5	—	57
1910	78	15	63	15	1	9	39	14	—	63
1911	89	25	88	1	2	15	43	4	—	64
1912	84	15	80	4	5	3	59	1	1	69
1913	73	9	63	10	1	6	51	5	1	64
1914	79	13	64	15	—	3	56	7	—	66
1915	58	10	48	10	1	11	25	11	—	48
1916	69	18	60	9	—	9	37	5	—	51
1917	56	2	54	2	11	9	30	3	1	54
1918	56	17	45	11	5	5	24	4	1	39
1919	51	13	44	7	2	8	25	3	—	38
1920	60	15	56	4	2	10	28	5	—	45
1921	97	31	90	7	6	8	48	4	—	66
1922	75	19	60	15	4	13	36	3	—	56
1923	75	7	70	5	5	11	45	7	—	68
1924	98	18	94	4	5	10	60	5	—	80
1925	73	8	65	8	3	5	49	8	—	65
1926	85	9	80	5	1	18	53	3	1	76
1927	93	9	84	9	1	24	55	3	1	84

b) Przyczyny powstania pożarów.

Rok	Liczba pożarów	Przyczyny znane	Podpalenie	Nieostrożność	Wadliwe paleniska	Zapalenie się sadzy	Eksplozja	Samoczynne zapalenie się	Inne przyczyny	Nieznane przyczyny
1903	22	18	2	5	2	5	2	2	—	4
1904	42	35	—	16	7	–	–	4	8	7
1905	41	30	1	12	4	—	1	1	11	11
1906	40	32	1	10	8	2	4	—	7	8
1907	50	34	—	15	5	—	—	3	11	16
1908	65	53	3	21	9	4	3	4	9	12
1909	57	44	1	24	6	5	1	1	6	13
1910	63	54	4	16	10	12	2	2	8	9
1911	64	53	2	20	7	4	3	4	13	11
1912	69	61	3	24	10	1	1	5	17	8
1913	64	50	1	19	8	5	—	5	12	14
1914	66	53	–	25	7	7	3	3	8	13
1915	48	39	—	14	11	5	1	1	7	9
1916	51	43	—	17	6	5	2	3	10	8
1917	54	41	—	17	5	3	—	—	16	13
1918	39	29	1	8	3	4	—	—	13	10
1919	38	32	–	10	4	3	1	4	10	6
1920	45	33	4	10	8	5	1	—	5	12
1921	66	48	3	21	10	4	4	—	6	18
1922	56	43	—	16	7	3	1	2	14	13
1923	68	43	1	13	7	7	–	2	13	25
1924	80	56	—	27	5	5	—	1	18	24
1925	65	53	2	16	8	8	1	2	16	12
1926	76	57	—	27	7	3	–	3	17	19
1927	84	59	1	36	4	3	2	—	13	25

Czas powstania pożarów wzgl. csas alarmowania straży.

Godzina	1903-1907	1908-1912	1913-1917	1918-1922	1923-1927
6 do 12	65	107	88	86	115
12 do 18	78	128	104	103	131
18 do 24	84	141	112	120	140
24 do 6	24	37	31	30	42

Zestawienie
wart teatralnych i ilość przy tem czynnych strażaków
od roku 1903—1927.

	1903		1904		1905		1906		1907		1908		1909		1910		1911	
	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków
Zawodowa straż pożarna	86	345	92	376	112	448	610	1140	650	1161	636	1445	653	1152	591	1105	576	1728
Ochotnicza straż pożarna	93	375	100	400	112	448	300	594	155	620	215	843	173	692	210	804	435	1305
Ogółem:	179	720	192	776	224	896	910	1734	805	1781	851	2288	826	1844	801	1909	1011	3033

	1912		1913		1914		1915		1916		1917		1918		1919		1920	
	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków
Zawodowa straż pożarna	458	816	212	1075	219	1095	223	1115	186	784	196	784	234	930	215	860	184	736
Ochotnicza straż pożarna	462	924	208	1040	204	1020	211	1055	174	696	194	776	228	916	209	816	122	488
Ogółem:	920	1740	420	2115	423	2115	434	2170	360	1480	390	1560	462	1846	424	1676	306	1224

	1921		1922		1923		1924		1925		1926		1927					
	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków	wart	stra-ża-ków				
Zawodowa straż pożarna	153	615	217	1086	335	1302	241	1032	221	1105	219	1095	229	1192				
Ochotnicza straż pożarna	159	638	247	1235	389	1438	349	1437	197	985	204	1020	282	1384				
Ogółem:	312	1253	464	2321	724	2740	590	2469	418	2090	423	2115	511	2576				

Służba sanitarna od roku 1903 do 1927.

	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915
Transporty chorych i zwłok . . .	70	34	421	535	498	406	654	399	322	402	512	609	511
Założenie opatrunków	—	—	—	—	32	52	78	56	12	18	6	11	25
Inne udzielenie pomocy	1	9	40	20	80	119	27	79	—	3	15	30	21
Ogółem:	71	43	461	555	610	577	759	534	334	423	533	650	557

	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	
Transporty chorych i zwłok . . .	610	721	680	718	640	518	678	532	640	559	816	1074	
Założenie opatrunków	12	24	15	35	12	23	38	39	54	44	49	30	
Inue udzielenie pomocy	24	8	21	34	—	27	10	12	23	10	19	98	
Ogółem:	646	753	716	787	652	568	726	583	717	613	884	1202	

Koszty utrzymania straży.

1903		1904		1905		1906		1907		1908		1909	
marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f	marek	f.	marek	f.	marek	f.
7 03[illegible]	28	23 751	82	22 [illegible]43	60	26 790	89	26 138	33	32 710	10	35 050	—

1910		1911		1912		1913		1914		1915		1916	
marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f	marek	f	marek	f.
42 120	—	45 900	—	48 000	—	48 750	—	50 310	—	48 450	—	59 500	—

1917		1918		1919		1920		1921		1922		1923	
marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f.	marek	f	mko	f.
71 000	—	80 400	—	95 300	—	198 300	—	554 900	—	58 687 965	—	31 440 461	96

1924		1925		1926		1927		1928	
zł	gr	zł	g	zł	gr	zł	gr	zł	gr
77 053	—	1[illegible]3 900	74	243 100	—	291 690	35	255 114	57

Teodor Kosterka,
ogniomistrz, p. o. naczelnika
Zawodowej Straży Pożarnej.

Feliks Wurcel,
sierżant Zawodowej Straży Pożarnej, od jej założenia do dziś w służbie czynnej, jedyny jeszcze z pierwszego pogotowia, obchodzi dnia 1. 1. 29 srebrny jubileusz służbowy.

Leon Kral,
starszy strażak.

Jan Ulfig,
starszy strażak

Nowa strażnica przy ulicy Wojewódzkiej 11, wybudowana na miejscu starej w roku 1924/25.

Zespół Zawodowej Straży Pożarnej. — W środku siedzą panowie Wiceprezydent Szkudlarz i Radca miejski Schmiegel

Skład osobowy Zawodowej Straży Pożarnej.

Nazwisko i imię	wiek	charakter służbowy	data starszeństwa	Uwagi
1) Kosterka Teodor	43	ogniomistrz, p. o. naczelnika	1. VII. 1927	
2) Wurcel Feliks	48	sierżant	1. I. 1904	
3) Ulfig Jan	43	starszy strażak	15. III. 1911	
4) Kral Leon	44	„ „	18. III. 1908	
5) Ballas Franciszek	35	strażak	1. X. 1919	
6) Klepka Eryk	32	„	1. VI. 1919	
7) Kladziwa Emanuel	31	„	1. V. 1919	
8) Steinig Robert	34	„	1. III. 1921	
9) Skora Augustyn	27	„	7. VII. 1921	
10) Gawron Paweł	28	„	1. XI. 1922	
11) Pilniok Józef	27	„	1. XI. 1922	
12) Sobel Wincenty	37	„	1. VII. 1922	
13) Buchwald Stefan	31	„	1. I. 1923	
14) Nolda Karol	27	„	1. VII. 1924	
15) Heinrich Franciszek	30	„	1. II. 1925	
16) Hullin Jan	30	„	5. VI. 1925	
17) Luzar Antoni	30	„	1. V. 1925	
18) Brzezinka Paweł	30	„	1. IX. 1925	
19) Hampel Jan	27	„	1. IX. 1925	
20) Cuda Antoni	29	„	1. IX. 1925	
21) Mika Nikodem	27	„	1. IX. 1925	
22) Krause Wilhelm	31	„	1. IX. 1925	
23) Sowa Franciszek	31	„	1. IX. 1925	
24) Choroba Jan	32	„	1. IX. 1925	
25) Siwek Józef	28	„	1. IX. 1925	
26) Glattner Józef	33	„	1. IX. 1925	
27) Jarzyna Józef	32	„	12. IV. 1926	
28) Grochla Augustyn	32	„	1. II. 1927	
29) Filla Jan	31	„	1. I. 1927	
30) Fojkis Emanuel	32	„	1. IV. 1927	
31) Kaczmarek Jan	25	„	18. V. 1927	
32) Żyła Paweł	25	„	1. VI. 1927	
33) Piegsa Konrad	28	„	1. VI. 1927	
34) Wojczik Piotr	28	„	1. VI. 1927	
35) Muller Ewald	25	„	1. VI. 1927	
36) Jabłonka Jan	30	„	1. VI. 1927	
37) Kaintor Józef	26	„	1. VI. 1927	
38) Stempel Augustyn	30	„	15. IX. 1927	
39) Dyba Bronisław	30	„	15. IX. 1927	
40) Cyganek Franciszek	21	„	1. IX. 1927	
41) Wrzeski Jerzy	26	„	11. XII. 1927	

Organizacja.

Główny Związek Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, ul. Królewska 23.

Związek Straży Pożarnych Województwa Śląskiego:

Zarząd: Adwokat i Notarjusz Mildner — Katowice, prezes,
Burmistrz Broncel — Radzionków, wiceprezes,
Insp. poż. Wojew. Śl. Pachelski — Katowice,
Ogniomistrz pow. Baron — Katowice, sekretarz.
Biuro: Katowice, Szopena 16.
Telefon: 947 Katowice.

Powiatowy Związek Straży Pożarnych na miasto Katowice:

Zarząd: Wiceprezydent miasta Szkudlarz, prezes,
Burmistrz Widuch, wiceprezes,
Insp. biur. Wojtas, sekretarz,
Insp. biur. Gromotka, skarbnik.
Biuro: Magistrat Ratusz, pokój 6.
Telefon: „Magistrat".

Na obszarze miasta Katowic istnieją 6 ochotniczych straży pożarnych, z których każda na terenie dawniejszej swej gminy pełni obowiązki strażackie zupełnie samodzielnie według własnego statutu z tem, że po przybyciu Zawodowej Straży Pożarnej na miejsce pożaru, komendę obejmuje Komendant Zawodowej Straży.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice I (śródmieście):

Radca Miejski Golla, prezes,
Renger, naczelnik.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice II (Bogucice):

Miarczyński, prezes,
Jarzyna, naczelnik.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice III (Zawodzie):

Dyrektor Liersch, prezes,
Pietzka, naczelnik.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice IV (Brynów):

Insp. kopaln. Grzondziel, prezes,
Rzychoń Antoni, naczelnik.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice V (Ligota):

Burmistrz Wielebski, prezes,
Czekalla, naczelnik.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice VI (Załęże):

Burmistrz Widuch, prezes,
Gruszka, naczelnik.

Inne zawodowe straże:

Kopalniana Straż Pożarna kopalni Kleophasa,
Hutnicza Straż Pożarna huty Baildona.

Straże Pożarne powiatu Katowickiego.

1.	Zawodowa	Straż Pożarna	Nikiszowiec	naczeln.:	Eckert Ernest
2.	Hutnicza	„ „	Szopienice	„	Ślązak Ludw.
3.	„	„ „	Wełnowiec	„	Boronowski
4.	Kopalniana	„ „	Michałkowice	„	Sperlich
5.	„	„ „	Mysłowice		
6.	Fabryczna	„ „	Chorzów	„	Slotta
7.	Kopalniana	„ „	Siemianowice	„	Pietsch
8.	„	„ „	Bielszowice	„	Pośpiech W.
9.	Ochotnicza	„ „	Mysłowice	„	Szindler
10.	„	„ „	Bańgów		
11.	„	„ „	Bielszowice	„	Sponer
12.	„	„ „	Brzezinka		
13.	„	„ „	Bykowina	„	Domogała
14.	„	„ „	Bytków	„	Bryś Karol
15.	„	„ „	Chorzów	„	Wiedemann F.
16.	„	„ „	Dąbrówka Mała	„	Jonderko
17.	„	„ „	Giszowiec	„	Szolc
18.	„	„ „	Halemba	„	Burek Alojzy
19.	„	„ „	Kochłowice	„	Wilk
20.	„	„ „	Kończyce	„	Sieroń
21.	„	„ „	Makoszowy		
22.	„	„ „	Nowa Wieś	„	Markiefka
23.	„	„ „	Pawłów		
24.	„	„ „	Prełajka	„	Gaidzik
25.	„	„ „	Roździ.-Szop.	„	Moik
26.	„	„ „	Siemianowice	„	Drobik Paweł
27.	„	„ „	Brzęczkowice		
28.	„	„ „	Kłodnica		
29.	„	„ „	Maciejkowice		
30.	„	„ „	Michałkowice		
31.	„	„ „	Wełnowiec.		

Straże Pożarne powiatu Świętochłowickiego.

1.	Hutnicza	Straż Pożarna	Świętochłowice	naczeln.:	Frania Emil
2.	Kopalniana	„ „	„	„	Kaller Aug.
3.	Ochotnicza	„ „	Nowe Hajduki	„	Klas Ryszard
4.	„	„ „	Świętochłowice	„	Polomski K.
5.	Zawodowa	„ „	Nowy Bytom	„	Mierzejewski
6.	Ochotnicza	„ „	Wielkie Hajduki	„	Ociepka Fr.
7.	Zawodowa	„ „	„ „	„	Blacha Willi
8.	Hutnicza	„ „	„ „	„	Dr. Stateczny
9.	Ochotnicza	„ „	„ Piekary	„	Szytner Eman.
10.	„	„ „	W. Dąbrówka	„	Tokarz Jerzy
11.	„	„ „	Brzeziny	„	Glücklich Fr.

12.	Kopalniana	Straż	Pożarna	Brzeziny	naczeln.:	Reczek Karol
13.	Ochotnicza	„	„	Godula	„	Szajka Juljusz
14.	„	„	„	Łagiewniki	„	Kochoń Ant.
15.	„	„	„	Kamień	„	Dzięba Jan
16.	„	„	„	Orzegów	„	Sowiesło
17.	„	„	„	Brzozowice	„	Kolano Józef
18.	„	„	„	Lipiny	„	Hellmich R.
19.	„	„	„	Szarlej	„	Birke Karol
20.	„	„	„	Chropaczów	„	Murczkowski
21.	Kopalniana	„	„	„	„	Boronowski
22.	Ochotnicza	„	„	Ruda	„	Jaszik Jan
23.	Hutnicza	„	„	Zgoda	„	Stasz Wiktor.

Straże Pożarne powiatu Pszczyńskiego.

1.	Ochotnicza	Straż	Pożarna	Pszczyna	naczeln.:	Hübszer
2.	„	„	„	Bieruń Stary	„	Michalik
3.	„	„	„	Gostyń		
4.	„	„	„	Imielin	„	Szojda
5.	„	„	„	Kuźnia Stara	„	Kraczała
6.	„	„	„	Krasów	„	Zelnik
7.	„	„	„	Lędziny	„	Hahuła Jakób
8.	„	„	„	Mikołów	„	Klemel
9.	„	„	„	Orzesze	„	Świerodzik
10.	„	„	„	Piotrowice	„	Krawczyk
11.	„	„	„	Podlesie	„	Stabik
12.	„	„	„	Panewnik	„	Poloczek Jan
13.	„	„	„	Paniowy Wielk.	„	Spyra
14.	„	„	„	Śmiłowice		
15.	„	„	„	Tychy	„	Niestrój Ant.
16.	„	„	„	Urbanowice	„	Krzemień Fr.
17.	„	„	„	Wilkowyje	„	Gmyra Winc.
18.	„	„	„	Warszowice		
19.	„	„	„	Zarzycze	„	Drappa
20.	Fabryczna	„	„	Czułów	„	Swoboda
21.	Kopalniana	„	„	Murcki	„	Suchy
22.	Zamkowa	„	„	Pszczyna	„	Springer
23.	Ochotnicza	„	„	Bieruń Nowy	„	Starczyk Paw.
24.	„	„	„	Bojszowy Górne	„	Chroszcz Józ.
25.	„	„	„	Dzieckowice	„	Zając
26.	„	„	„	Hołdunów	„	Berger Paweł
27.	„	„	„	Kobiór	„	Jeleń Jan
28.	„	„	„	Kosztowy	„	Szafarczyk
29.	„	„	„	Łaziska Średnie		
30.	„	„	„	„ Górne	„	Ankes
31.	„	„	„	Łąka	„	Górka Teodor
32.	„	„	„	Mizerów		

33.	Ochotnicza	Straż Pożarna	Mokre	naczeln.:	Hetmański
34.	„	„ „	Rudziczka		
35.	„	„ „	Suszec		
36.	„	„ „	Woszczyce	„	Absalon
37.	„	„ „	Wyry	„	Musioł
38.	„	„ „	Wesoła	„	Szeja Paweł
39.	Fabryczna	„ „	Bieruń Stary	„	Sembol Karol
40.	„	„ „	Gałoszowice	„	Luks Jan
41.	Kopalniana	„ „	Lędziny	„	Jarosz
42.	„	„ „	Kostuchna	„	Wilczek
43.	„	„ „	Murcki Kolonja	„	Smoliński
44.	Ochotnicza	„ „	Wisła Wielka	„	Żmij Karol.

Straże Pożarne powiatu Tarnogórskiego.

1.	Ochotnicza	Straż Pożarna	Tarn. Góry	naczeln.:	Lüders
2.	„	„ „	Radzionków	„	Pietryga
3.	Kopalniana	„ „	„	„	Buchac Urban
4.	Ochotnicza	„ „	Miasteczko	„	Gogolin Jerzy
5.	„	„ „	Kozłowagóra	„	Drynda Franc.
6.	„	„ „	Orzech	„	Michalczyk
7.	„	„ „	Suchagóra	„	Gediga Jan
8.	„	„ „	Nakło	„	Kalus Karol
9.	„	„ „	Repty	„	Luszczyk
10.	„	„ „	Żyglinek	„	Strzyś
11.	„	„ „	Lasowice	„	Góra Paweł
12.	„	„ „	Świerklaniec	„	Nowa
13.	„	„ „	Jędrysek	„	Peltz
14.	„	„ „	Bobrowniki	„	Borek
15.	„	„ „	Piekary Rudne		
16.	„	„ „	Strzebnica		
17.	„	„ „	Brynica.		

Straże Pożarne powiatu Lubinieckiego.

1.	Ochotnicza	Straż Pożarna	Lubliniec	naczeln.:	Kosmała
2.	„	„ „	Woźniki	„	Kurpik
3.	Przymusowa	„ „	Kochanowice	„	Droździok
4.	Ochotnicza	„ „	Koszęcin	„	Gawlik
5.	„	„ „	Kamieniec	„	Rzepka Paweł
6.	Przymusowa	„ „	Piasek	„	Pogoda Ant.
7.	Ochotnicza	„ „	Psary	„	Motyl Teodor
8.	„	„ „	Lubsza	„	Motyl
9.	„	„ „	Kalety	„	Weinberger inż.
10.	„	„ „	Boronów	„	Kucharczyk
11.	„	„ „	Kochcice		
12.	Przymusowa	„ „	Kokotek		

13.	Przymusowa	Straż	Pożarna	Kośmidry
14.	„	„	„	Lisów
15.	Ochotnicza	„	„	Strzebin
16.	Przymusowa	„	„	Dębowa Góra
17.	„	„	„	Wielkie Droniawice
18.	„	„	„	Chwostek
19.	„	„	„	Cieszowa
20.	Ochotnicza	„	„	Babianice
21.	Fabryczna	„	„	Kalety
22.	„	„	„	Lubliniec
23.	Ochotnicza	„	„	Sadów
24.	„	„	„	Pawonków
25.	„	„	„	Glinica
26.	„	„	„	Lubecko
27.	„	„	„	Ciszowa
28.	Kolejowa	„	„	Lubliniec.

Straże Pożarne powiatu Rybnickiego.

1.	Ochotnicza	Straż	Pożarna	Baranowice
2.	„	„	„	Bełk
3.	„	„	„	Bełsznica
4.	„	„	„	Biertułtowy
5.	„	„	„	Boguśnik
6.	„	„	„	Brzezie
7.	„	„	„	Boguszowice
8.	„	„	„	Buków
9.	„	„	„	Czernica
10.	„	„	„	Czuchów
11.	„	„	„	Dębińsko Stare
12.	„	„	„	Wielkie
13.	„	„	„	Dzimierz
14.	„	„	„	Pstrążna
15.	„	„	„	Gaszowice
16.	„	„	„	Gierałtowice
17.	„	„	„	Godów
18.	„	„	„	Gołkowice
19.	„	„	„	Gorzyce
20.	„	„	„	Gorzyczki
21.	„	„	„	Jastrzęb Dolny
22.	„	„	„	„ Zdrój
23.	„	„	„	Kleszczów
24.	„	„	„	Knurów
25.	„	„	„	Kobyła
26.	„	„	„	Koszyce
27.	„	„	„	Książenice
28.	„	„	„	Leszczyny

29.	Ochotnicza	Straż	Pożarna	Lubomia
30.	„	„	„	Łyski
31.	„	„	„	Łaziska
32.	„	„	„	Moszczenica
33.	„	„	„	Niedobczyce
34.	„	„	„	Nieboczowy
35.	„	„	„	Olza
36.	„	„	„	Orzepowice
37.	„	„	„	Połomja
38.	„	„	„	Popielów
39.	„	„	„	Pszyszowice
40.	„	„	„	Pszów
41.	„	„	„	Radlin
42.	„	„	„	Radoszowy Górne
43.	„	„	„	Raszczyce
44.		„	„	Rogi
45.	„	„	„	Rowień
46.	„	„	„	Rydułtowy Dolne
47.	„	„	„	„ Górne
48.	„	„	„	Rzuchów
49.	„	„	„	Skrzyszów
50.	„	„	„	Syrynica
51.	„	„	„	Szczygłowice
52.	„	„	„	Wielopole
53.	„	„	„	Wodzisław
54.	„	„	„	Żory
55.	„	„	„	Rybnik
56.	Kopalniana	„	„	Blücher
57.	„	„	„	Römer
58.	„	„	„	Knurów
59.	„	„	„	Anna
60.	„	„	„	Emmy
61.	„	„	„	Dębińsko
62.	„	„	„	Donnersmarcka
63.	Fabryczna	„	„	Lignoza
64.	Ochotnicza	„	„	Bluszczów
65.	„	„	„	Czerwionka
66.	„	„	„	Gotartowice
67.	„	„	„	Jankowice
68.	„	„	„	Jejkowice
69.	„	„	„	Kamień
70.	„	„	„	Mszana
71.	„	„	„	Marklowice Dolne
72.	„	„	„	„ Górne
73.	„	„	„	Niewiadom
74.	„	,	„	Przegędza
75.	„	„	„	Palowice
76.	„	„	„	Rogożna

77.	Ochotnicza	Straż	Pożarna	Radlin II.
78.	„	„	„	Szczejkowice
79.	„	„	„	Stanowice
80.	„	„	„	Świerklany
81.	„	„	„	Wilcza
82.	„	„	„	Zamysłów
83.	„	„	„	Żybon
84.	„	„	„	Bjoków
85.	„	„	„	Pogrzebin
86.	„	„	„	Jodłownik
87.	„	„	„	Panionki
88.	„	„	„	Cechudów.

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice I (śródmieście).

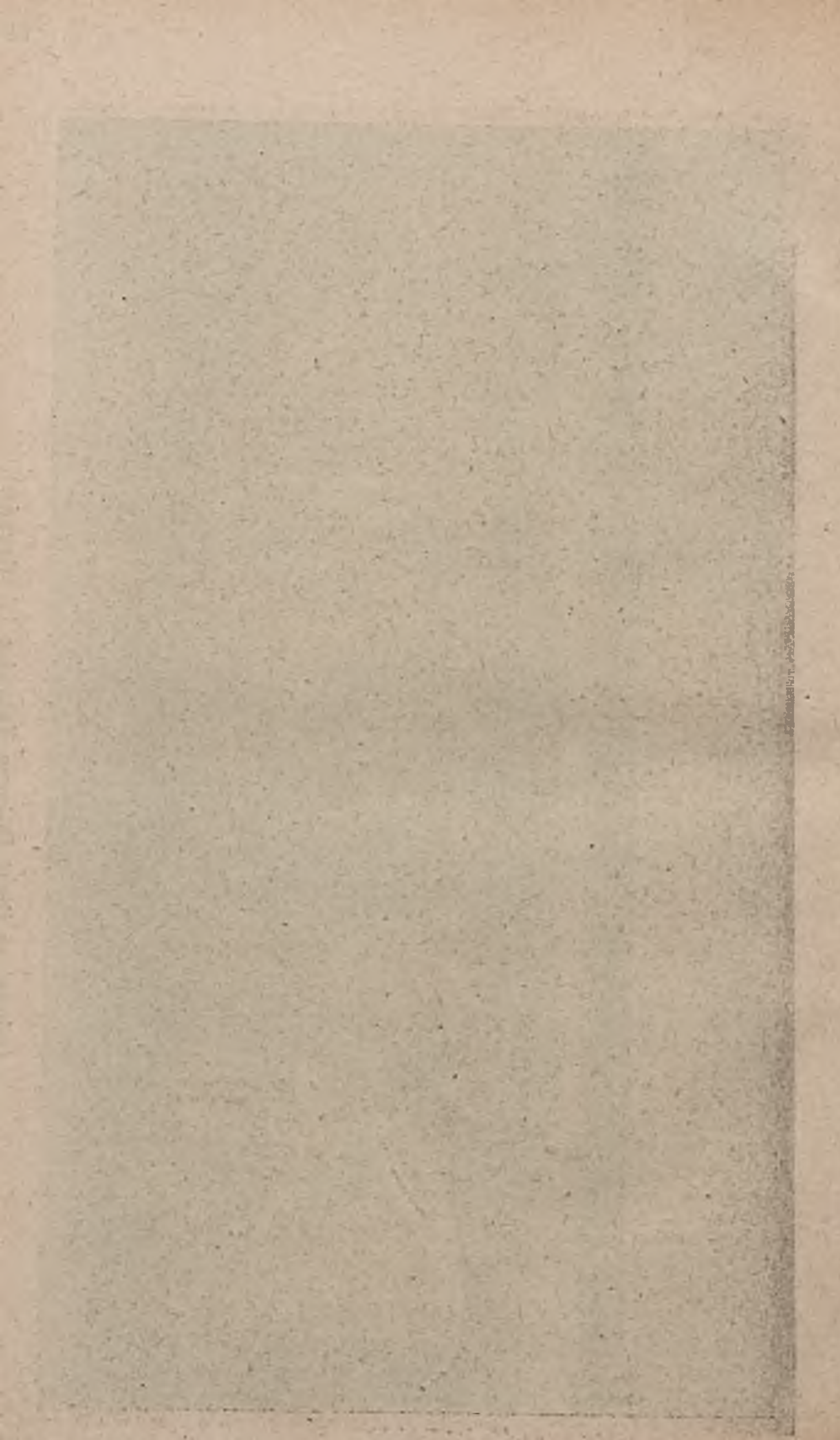
Ochotnicza Straż Pożarna Katowice II (Bogucice).

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice III (Zawodzie).

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice IV (Brynów).

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice V (Ligota).

Ochotnicza Straż Pożarna Katowice VI (Załęże).

Część II.